

Yli 65-vuotiaiden lannepiston jälkeinen päänsärky – hoito epiduraalisella veripaikalla

Sari Sjövall, M Kokki, E Turunen ja H Kokki

Satakunnan keskussairaala, Leikkaus-anestesiaosasto, Pori ja UEF ja KYS, Anestesiologian ja tehohoidon klinikka, Kuopio

Tutkimuksen tarkoitus

Lannepiston jälkeen osalla potilaista ilmenee lannepiston jälkeinen päänsärky (PDPH). PDPH:iin liittyy myös muita aivohermoperäisiä oireita ja pahoinvointia, joten kyseessä on oireyhtymä. Oireiden ollessa vaikeita potilas tarvitsee vuodelepoa ja osa sairaalahoitoa.¹ Vanhuksilla, >65-vuotiailla, PDPH ilmenee vähemmän kuin nuoremmilla ikäryhmillä.² Tutkimusnäyttö tästä on kuitenkin niukkaa, ja epiduraalisen veripaikan (EBP) käyttöä vanhuksilla ei ole aiemmin tutkittu.

Tässä tutkimuksessa selvitettiin Satakunnan keskussairaalassa (SatKS:ssa) ja Kuopion yliopistollisessa keskussairaalassa (KYS:ssä) vanhuksille pantujen EBP:ien määriä ja tehoa.

Aineisto

Tutkimusaineistoa varten haettiin KYS:n ja SatKS:n toimenpidetilastoista vuosina 1998–2011 >65-vuotiaille pannut EBP:t. Tutkimusaineistoon kertyi 17 potilasta, 8 naista ja 9 miestä. Heistä 14 oli hoidettu KYS:ssä ja 3 SatKS:ssa.

Menetelmät

Potilaspapereista selvitettiin potilaiden taustatiedot, lannepistoon liittyvät tiedot, lannepiston jälkeiset oireet, konservatiiviset hoidot, ja EBP:n panoon ja tehoon liittyvät tiedot. Tiedot tallennettiin ja analysoitiin SPSS-tilasto-ohjelmalla.

Tulokset

Potilaiden iän mediaani oli 72 v (64–82 v). Miesten painoindeksin (BMI) mediaani oli 24,8 kg/m² (vs. Finriski 2007 ka. 28,0 kg/m²) ja naisten 22,7 kg/m² (vs. Finriski 2007 ka. 28,5 kg/m²).

Kestospinaalia varten (n=2) kovakalvopistot tehtiin 18G ja 20G Tuohy-neulalla, ja tahattomasti 18G Tuohy-neulalla leikkaussalissa (n=1) ja kipupolilla (n=2). Spinaalipuudutuksista neljä pantiin leikkaavakärkisellä neulalla, 25G (n=2) ja 27G (n=2), ja yksi pantiin 27G puikkokärkisellä neulalla. Likvor-näytteet otettiin leikkaavakärkisillä 20G (n=6) ja 22G (n=1) neuloilla.

EBP pantiin useimmille 4 vrk (1–8 vrk) kuluttua lannepistosta. Laihin mies, BMI 15,4 kg/m², ja kaksi laihoista naisista, BMI 22,3 ja 22,7 kg/m², sai vähäisen/selvän avun EBP:sta. Muilla PDPH-oireet helpottuivat täysin, heistä yhdelle pistettiin myös okkipitalis-puudutus.

Johtopäätökset

PDPH:ä esiintyy myös vanhuksilla. EBP on tehokas hoito myös tässä ikäryhmässä. Aineiston sukupuolijakauma oli tasainen. Lihavia potilaita oli vain yksi, ja löydös eroaa suomalaisen vanhusväestön painojakaumasta. □

Viitteet

1. Finnanest 2006; 39: 116–20
2. Korean J Anesthesiol. 2005; 49: 206–9
3. <http://www.ktl.fi/attachments/finriski/2008b34.pdf>

Taulukko. Tutkimuspotilaiden ja suomalaisten 65–74 v. Finriski 2007³ mukaiset painoindeksien jakaumat.

Painoindeksi kg/m ²	Miehet		Naiset	
	Tutkimus (n = 9)	Finriski 2007 (%)	Tutkimus (n = 7)	Finriski 2007 (%)
< 18,5	1 (11 %)	0	–	0
18,5–24,9	4 (44 %)	20	4 (57 %)	25
25,0–29,9	4 (44 %)	55	2 (29 %)	40
30,0–	–	25	1 (14 %)	34